

DEVLET TEŞVİKİ KAPSAMINDAKİ DÜŞÜK FAİZLİ KREDİLERİN BOBİ FRS AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ*

Doç. Dr. Ergün KÜÇÜK**

Araştırma Makalesi / Research Article
(Normatif Araştırma / Normative Research)

Muhasebe Bilim
Dünyası Dergisi
Aralık 2018; 20(4); 761-784

ÖZ

Bir kamu kuruluşundan piyasa faiz oranından daha düşük faiz oranı üzerinden temin edilen krediler BOBİ FRS hükümleri çerçevesinde devlet teşviki olarak kabul edilmektedir. Çalışmanın amacı; piyasa faiz oranından daha düşük bir faiz oranı üzerinden temin edilen devlet teşviki niteliğindeki kredilerin BOBİ FRS çerçevesinde nasıl yorumlanması gerektiğini değerlendirmektir. Bu amaçla, çalışma konusuna giren kredilerin; finansal raporlama, gelir ve gider tutarlarının tespit edilmesi ve bunların ilgili muhasebe dönemleriyle ilişkilendirilmesi hususları üzerinde durulmuştur. Ayrıca, çalışmada, konuya ilişkin iki farklı hesaplama ve kayıtlama yaklaşımı önerisinde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: BOBİ FRS, Devlet Teşvikleri, Düşük Faizli Kredi, Değerleme, Kayıtlama Yaklaşımları.

JEL Sınıflandırması: M40, M41, M48

ACCOUNTING FOR LOANS AT A BELOW-MARKET RATE OF INTEREST AS A GOVERNMENT GRANT IN ACCORDANCE WITH BOBİ FRS

ABSTRACT

Government loans obtained at a below-market rate of interest are considered as government grant under the provisions of the BOBİ FRS. The objective of this study is to evaluate how government loans at a below-market rate of interest should be interpreted in accordance with the BOBİ FRS. For this purpose, it is studied that how income and expense items can be determined and how they must be recognized in the accounting periods to which they relate. In addition, two different calculations and recording approaches have been provided in the study.

* Makale gönderim tarihi: 02.03.2018; kabul tarihi: 02.11.2018.

** Erciyes Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, erg@erciyes.edu.tr, orcid.org/0000-0003-4240-0750.

Atıf: Küçük, E. (2018). Devlet teşviki kapsamındaki düşük faizli kredilerin BOBİ FRS açısından değerlendirilmesi. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 20(4), 761-784. <http://dx.doi.org/10.31460/mbdd.400882>.

Keywords: Financial Reporting Standards for Large and Medium-Sized Enterprises (BOBİ FRS), Government Grants, Loans at a Below-Market Rate of Interest, Valuation, Recording Approaches.

JEL Classification: M40, M41, M48

1. GİRİŞ

Farklı nitelikteki finansal olayların raporlama ilke ve prensiplerinin neler olacağına yönelik hükümler içeren muhasebe standartlarının, finansal tablo kullanıcılarına işe yarar ve gerçeğe uygun finansal bilgi verme amacını taşıdığı bilinmektedir. Nitekim günümüz Türkiye örneğinde de benzer bir hareket tarzı izlenmekte olup, global ölçekte uyumluluğu sağlanmış muhasebe standartları yürürlükte. Türkiye örneğinde, yürürlükte olan muhasebe standartları¹; Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK) tarafından hazırlanan Tebliğler yoluyla yasal altyapı kazanmış olup, iki tanedir. Bunlar; (1) Türkiye Muhasebe Standartları / Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TMS/TFRS) ve (2) Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı'dır. Bahsi geçen muhasebe standartlarında üzerinde durulan konulardan birisi de “devlet teşvikleri” başlığı altında değerlendirme konusu olan mali olaylarla ilgidir. Nitekim çalışma konumuz; devlet teşvikleri başlığı altında düşünülmesi gereken, ancak çok daha spesifik finansal olay ve/veya işlemleri içermektedir.

Çalışmanın amacı; piyasa faiz oranından daha düşük bir faiz oranı üzerinden temin edilen devlet teşviki niteliğindeki kredilerin BOBİ FRS çerçevesinde nasıl yorumlanması gerektiğini değerlendirmektir². Çalışma amacını iki farklı tali amaç çerçevesinde açıklamak yararlı olabilir. Birincisi; finansal raporlama boyutunu da hesaba katarak, birden fazla muhasebe dönemine dağıtılması gereken gelir ve gider niteliğindeki tutarların nasıl hesaplanıp kayıtlanabileceği üzerinde durmaktır. Bu kapsamda, çalışmada, rakamsal hipotetik bir uygulama örneğinin tasarlanması ve çözümlenmesi söz konusudur. Nitekim çalışmamın bu tali amacı, nispeten spesifik ve üzerinde pek durulmamış bir konuyu değerlendirme imkânı sunmaktadır. İkincisi; konu kapsamında ortaya çıkan mali olaylarla ilgili olarak yapılması gereken hesaplamalar ve kayıtlama yaklaşımlarıyla ilgili alternatif önerilerde bulunmaktadır. Nitekim çalışmada sunulan uygulama örneğinin çözümü iki farklı hesaplama yaklaşımı çerçevesinde ele alınmış, diğer taraftan söz konusu mali olayların muhasebeleştirilmesi iki farklı kayıtlama tarzı üzerinden gerçekleştirilmiştir.

¹ Bu çalışmada, muhasebe standartları kavramı; halihazırda Türkiye örneğinde finansal raporlama çerçevesi olarak yürürlükte olan BOBİ FRS ve TMS/TFRS düzenlemelerini kapsayacak şekilde kullanılmaktadır.

² Çalışma konumuzun muhasebe standartları (TMS 20 ve BOBİ-FRS) çerçevesinde dahil olduğu üst başlık; “devlet teşvikleri” adı altında incelenmekte olup, bu çalışmada özellikle BOBİ FRS'nin ilgili hükümleri esas alınacaktır. Ancak konumuz bağlamında BOBİ-FRS ve TMS/TFRS'de yer alan düzenlemelerin büyük ölçüde uyumluluk gösterdiği ve TMS/TFRS'nin konu bağlamında daha detaylı açıklamaları içerdiği göz önüne alındığında her iki standardın düzenlemelerine de bu çalışmada yer yer atıf yapılabilecektir.

Çalışmada, TMS-20 ve BOBI-FRS (Par. 16. 5, 16. 8-9) uygulamaları açısından nispeten spesifik ve özellikli bir konuya, bu çerçevede geliştirilmiş bir mali olay üzerinden değinilmiş olması önemlidir. Bu yolla hem yapılan değerlendirmelerin açıklanması ve somutlaştırılması kolaylaşacak, hem de konuyla ilgili literatüre bir uygulama örneği sunulabilecektir. Zira işletmelerin finansal raporlama çerçevesini belirleyen muhasebe düzenlemelerinin doğru bir şekilde anlaşılıp uygulanabilmesi için somut mali olaylar üzerinden tasarlanmış çözümlü uygulama örneklerine ihtiyaç duyulacağı düşünülmektedir. Özellikle de geliştirilen uygulama örneklerinin gerçek hayatın özellik ve ihtiyaçlarına uygun olarak tasarlanıp çözümlenmesi, yapılan çalışmaların katkı sağlayıcı niteliğini artırabilir. Nitekim bu bakış açısı çerçevesinde; çalışmada yer alan uygulama örneğinin bir süreç şeklinde ve özellikle de dönem içerisine isabet eden tarihlerde ortaya çıkan bir mali olay üzerinden tasarlanmış olması literatür açısından katkı sağlayıcı görülebilir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Muhasebe standartlarında, devlet teşvikleri; işletmelerin faaliyet konularıyla sınırlı olmak kaydıyla, belirli şartların sağlanması karşılığında kaynak transferi şeklinde işletmelere sağlanan devlet yardımları olarak tanımlanmaktadır. Diğer taraftan, genel ticaret koşullarını etkilemek suretiyle geniş bir işletme grubuna sağlanan dolaylı katkıların devlet teşviki olarak değerlendirilmesi mümkün değildir (BOBİ FRS, Par. 16. 2). Öte yandan, piyasa faiz oranından daha düşük bir faiz oranıyla devletten alınan bir krediden sağlanan faydanın, devlet teşviki olarak kabul edilmesi gerektiği BOBİ FRS’de açık olarak belirtilmektedir (Bkz. BOBI FRS, Par. 16. 5). Bahse konu mali olayın nasıl yorumlanması gerektiğine ilişkin düzenleme ise şu şekildedir (BOBI FRS, Par. 16. 9): *“Piyasa faiz oranından düşük bir faiz oranıyla devletten alınan krediler, bu kredi için devlete yapılacak geri ödemelerin benzer bir kredi için uygulanan piyasa faiz oranıyla iskonto edilmesiyle hesaplanan bugünkü değeri üzerinden ölçülerek Finansal Durum Tablosunda “Diğer Finansal Yükümlülükler” kalemi içinde gösterilir. Devletten alınan kredi tutarı ile Finansal Durum Tablosuna yansıtılan finansal yükümlülük arasındaki fark bu bölüm uyarınca devlet teşviki olarak muhasebeleştirilir.”*

Yukarıda bahse geçen düzenleme hükmünün bir uygulama örneği üzerinden yorumlanmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmada savunulan görüşe göre; devlet teşviki kapsamında temin edilen düşük faiz oranlı kredilerin muhasebeleştirilmesinde dikkate alınması gereken iki önemli boyut vardır. Birincisi; kâr/zarar tablosuna intikal ettirilecek gelir ve gider tutarlarının tespit edilmesidir. Bu husus küçük bir rakamsal örnek üzerinden somutlaştırılabilir. Örneğin, bir işletmenin

sertifikalı tohum kullanma şartını sağladığından dolayı bir kamu kurumundan 100.000 TL nakit kredi temin edebildiğini kabul edelim. İşletmenin bu krediyi beş yıl içerisinde toplamda 115.000 TL'lik nominal bedel üzerinden geri ödeyeceğini varsayalım. Bu örnekte, kredinin işletmeye 15.000 TL'lik maliyet yükü oluşturduğu açıktır. Ancak BOBİ FRS'yi uygulayan bir işletmenin söz konusu 15.000 TL'yi ilgili muhasebe dönemlerine finansman gideri olarak yazması doğru olmaz. Zira ilgili madde hükmüne göre, işletmenin, öncelikle, bu krediye benzer özellikte piyasadan temin edebileceği bir kredi için uygulanacak faiz oranını tespit etmesi gerekir. Sonraki aşamada, bu kredi için işletmenin yapacağı ödemeler, piyasa faiz oranı üzerinden iskonto edilmelidir. İşlem tarihi itibarıyla (krediyi temin tarihi), piyasa faiz oranı üzerinden yapılan iskonto neticesinde 80.000 TL'lik bir tutara ulaşıldığını kabul edelim. Bu durumda, işletme, BOBİ FRS'ye göre; ilgili dönemlere 35.000 TL (115.000 TL - 80.000 TL) finansman gideri yazmak durumdadır. Diğer taraftan, işletmenin ilgili muhasebe dönemlerine devlet teşviki bağlamında gelir yazılması gereken tutar ise; 20.000 TL (100.000 TL - 80.000 TL) olmalıdır. Özetle, işletme, örnekteki kredi için bir taraftan toplamda (kümülatif olarak) 35.000 TL'lik finansman giderini, diğer taraftan ise toplamda 20.000 TL'lik devlet teşviki gelirini ilgili muhasebe dönemlerinin kâr zarar tablosuyla ilişkilendirmelidir.

Devlet teşviki kapsamında temin edilen düşük faiz oranlı kredilerin muhasebeleştirilmesinde ikinci önemli husus ise; gelir ve gider yazılacak tutarların hangi muhasebe dönemleriyle ilişkilendirilmesi gerektiğidir. Burada, muhasebe standartların göre, piyasa faiz oranı üzerinden gider yazılması gereken tutarın, kredinin geri ödemesi süresine isabet eden muhasebe dönemlerine dağıtılması gerektiği noktasında bir şüphe yoktur. Nitekim ilgili muhasebe standardında temin edilen kredilerin TFRS 9 Finansal Araçlar standardına göre finansal tablolara alınıp ölçüleceği belirtilmektedir (TMS 20 Md. 10A: TFRS 9, Md. 4. 2. 1). Dolayısıyla burada "itfa edilmiş maliyet" yöntemine göre, piyasa faiz oranı üzerinden hesaplanan faiz yükünün kredinin geri ödeme süresine isabet eden muhasebe dönemleriyle ilişkilendirilmesi gerektiği açıktır. Diğer taraftan devlet teşviki kapsamındaki bir kredi için teşvik geliri yazılacak tutarın hangi muhasebe dönem veya dönemleriyle ilişkilendirileceği hususunda tereddütler oluşabilir. Bu noktayı açıklığı kavuşturmak için BOBİ FRS'nin devlet teşviklerinin kayıt ve ölçümüne yönelik ilkelerinden yararlanılabilir.

BOBİ FRS'ye göre, devlet teşvikleri iki şekilde kayda alınabilmektedir (BOBİ FRS, Par. 16. 7):

(a) İşletmenin gelecekte herhangi bir performans şartını yerine getirmesini gerektirmeyen ya da performans şartını önceden yerine getirdiği teşvikler alındıkları anda kâr veya zarara yansıtılır.

(b) İşletmenin gelecekte belirli performans şartlarını yerine getirmesini gerektiren teşvikler, performans şartları karşılandığı anda kâr veya zarara yansıtılır. Bu teşvikler alındıkları andan kâr veya zarara yansıtılmaya ya da performans şartları karşılanmadığı için iade edilene kadar Finansal Durum Tablosunda "Ertelenmiş Gelirler" kalemi içerisinde gösterilir.

Performans şartlarının sağlanıp sağlanmadığına bakılmaksızın, devlet teşviki niteliğinde temin edilmiş olan kredi için piyasa faiz oranı üzerinden hesaplanmış faiz yükünün kredinin geri ödeme süresine isabet eden muhasebe dönemlerine gider yazılması gerekir. Diğer taraftan, devlet teşviki geliri olarak yazılacak tutarın ne zaman ve hangi muhasebe dönemleriyle ilişkilendirilmesi gerektiği hususu düşünmeye değerdir. Bu noktada, söz konusu teşvike ilişkin şartların işletme tarafından sağlanmış olup olunmadığına bakılmalıdır. Uygulamada, çok büyük bir olasılıkla karşımıza çıkacak olan durum; işlem (krediyi temin) tarihi itibarıyla işletmenin performans şartlarını sağlamış olması halidir³. Bu durumda işletmenin gelecekte herhangi bir şartı sağlaması söz konusu değildir. BOBİ FRS’de böyle bir durumda devlet teşvikinin gelir yazılması gerektiği belirtilmekte, ancak bunun hangi muhasebe dönemleriyle ilişkilendirilmesi gerektiği noktasında açıklama yapılmamaktadır. Bu çalışmada savunulan görüşe göre; işlem tarihi itibarıyla işletmenin gelecekte herhangi bir şartı sağlaması gerekmeyen devlet teşviki niteliğindeki kredilere ilişkin “ertelenmiş gelir” tutarlarının kredinin geri ödemesi süresine isabet eden muhasebe dönemlerine devlet teşviki geliri olarak dağıtılması gerekir. Bu tip bir hareket tarzının, muhasebenin gelir ve giderlerin ilgili muhasebe dönemlerine dağıtılarak eşleştirilmesi (matching) ilkesine de uygun olacağı düşünülmektedir (Harrison ve diğerleri 2014, 144 - 145). Öte yandan, bu kredinin faiz yükünün geri ödeme süresine isabet eden muhasebe dönemlerine gider yazılması gerektiği daha önce ifade edilmişti.

İşlem tarihi itibarıyla gelecekte herhangi bir şartın sağlanmasını gerektiren devlet teşviki niteliğindeki kredilerin durumunun ise daha karmaşık olduğu söylenebilir. Kredi verme şeklinde nakit bir varlık tahsisinin ancak belirlenen şartların sağlanması halinde gündeme gelebileceği düşünülebilir. Ancak, genel uygulama tarzının böyle olduğu görülse bile, farklı zaman ve mekanlarda aksi durumlar ile karşılaşılacağı da garanti edilemez. Nitekim çalışmanın amaç, kapsam, öncelik ve sınırları böyle bir ihtimal üzerinde detaylı değerlendirme yapmayı mümkün kılmamaktadır. Buna rağmen, bu tarz bir krediyle ilgili olarak kabaca şu değerlendirme yapılabilir. İlgili düzenlemeden rahatlıkla anlaşılacağı üzere, gerekli son şartın sağlandığı tarihe kadar, ilgili teşvik tutarının ertelenmiş gelir olarak finansal durum tablosunda gösterileceği açıktır. Bu durumda bu tutarın ilgili tarihe kadar kâr zarar tablosuna intikali (gelir yazılması) söz konusu olmaz. İlgili tüm şartların sağlanmasından sonra, ertelenmiş gelir tutarının kâr zarar tablosuna intikali gerekir. Ancak bu noktada, performans şartlarının sağlanma tarihine bağlı olarak; kredi temin tarihi ve performans şartlarını yerine getirme tarihi

³ Kredi verme şeklinde nakit bir varlık tahsisinin ancak ileri sürülen şartların sağlanması halinde gündeme gelebileceği düşünülebilir. Ancak, genel uygulama tarzının böyle olduğu görülse bile, farklı zaman ve mekanlarda aksi durumlarla karşılaşılacağı garanti edilemez.

itibariyle kredinin vadesine kalan süreye isabet eden muhasebe dönemlerinin sayısı (birden fazla olması) gibi faktörlerin değerlendirilmesi gerekecektir.

Devlet teşviki konusu bağlamında yazılmış birçok çalışmaya (makale ve kitap bölümü v.s.) rastlamak mümkündür. Ancak, ilgili literatürde bu çalışmaya az da olsa benzer bir çalışmaya rastlanmamıştır. Böyle bir sonuca, “ilgili literatür” kavramının, çalışmaların; amaç, kapsam, problem alanı, tasarım ve metodoloji gibi hususlar çerçevesinde şekillenen ortak bir kümeyi nitelendirdiği görüşü temel alınarak ulaşıldığı ifade edilmelidir. Bu nedenle; devlet teşviki bağlamında yapılmış herhangi bir çalışmanın bu çalışma ile aynı literatür kapsamında düşünülmesi doğru olmayacaktır. İkincisi, literatürde bu çalışmaya benzer bir çalışmanın olmamasını; çalışma konusunun yapı ve/veya doğası ile açıklamak mümkündür. Zira çalışma konusu; zaman ve/veya mekân farklılaşmasına bağlı olarak veri birikimine maruz kalan bir çalışma alanı oluşturmamaktadır. Makale konusu çalışma alanının (ilgili literatür); farklı örnek olay ve durumlar ile benzer olay ve durumlara farklı çözüm yaklaşımları sunmak amacıyla tasarlanmış uygulamalı çalışmalar vasıtasıyla oluşturulması mümkün olabilir. Son olarak, BOBİ-FR'nin uygulamaya yeni giren bir düzenleme olduğu düşünüldüğünde, çalışma konusu kapsamında yeterli literatürün oluşmamış olmasını bu duruma bağlamak da mümkün görülebilir.

3. UYGULAMA ÖRNEĞİ

Çalışmanın bu bölümünde, devlet teşviki kapsamında alınan düşük faizli krediyi BOBİ-FRS ve TMS 20 hükümleri çerçevesinde değerlendirmek üzere aşağıdaki hipotetik örnek geliştirilmiştir.

İşletme, sertifikalı tohum kullanma şartını sağladığından dolayı 26.11.2017 tarihi itibariyle bir kamu kuruluşundan 100.000 TL tutarında kredi almıştır. Kredi 5 yıl vadeli ve yıllık faiz ödemelidir. Anapara ödemesi vade sonunda yapılacaktır. Kredi faiz oranı % 5 olup, işletmenin bu tarih itibariyle benzer bir kredi temini için piyasada katlanacağı faiz oranı % 15'dir. Faiz hesaplamalarında bir takvim yılı 365 gün olarak dikkate alınacaktır. İşletme, finansal raporlamasını takvim yılının sonlarında yıllık dönemler halinde yapmaktadır. Uygulama örneğine konu olan kredinin, belirli bir performans şartının sağlanması neticesinde alındığı kabul edilmiştir.

Uygulama örneği kapsamında yapılması gereken hesaplamalar ve muhasebe kayıtları üzerinde aşağıda ayrı ayrı durulmuştur. Bu kapsamda hem gerekli hesaplamalar hem de muhasebe kayıtları için iki farklı yaklaşım önerisinde bulunulmuştur.

3. 1. Hesaplama Yaklaşımları

Uygulama örneği kapsamında öneri konusu yapılacak iki farklı hesaplama yaklaşımı vardır. Bu yaklaşımlar şöyledir.

3. 1. 1. Birinci Hesaplama Yaklaşımı

Uygulama örneği yıllık faiz ödemeli olduğundan beş yıllık vade süresi içerisinde beş ayrı taksit ödemesi söz konusudur. Kredi vadesi olan 5 yıllık süreç içerisinde beş kez ayrı ayrı 100.000 TL X %5= 5.000 TL/yıl kredi taksiti ödenecektir. Kredinin vade bitim tarihi; 26.11.2022 olup, bu tarihte hem son kredi taksiti olan 5.000 TL hem de ana para olan 100.000 TL geri ödenecektir. Dolayısıyla beşinci (son) taksiti 105.000 TL olarak düşünmek gerekir.

Örnek uygulamaya konu olan kredinin birinci hesaplama yaklaşımı çerçevesinde tasarlanan dökümü Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Kredi Taksit Ödemeleri ve Vadeye Kalan Süreler (Yaklaşım 1)

Tarih	Taksit 1	Kalan Gün (Tks.1)	Taksit 2	Kalan Gün (Tks.2)	Taksit 3	Kalan Gün (Tks.3)	Taksit 4	Kalan Gün (Tks.4)	Taksit 5	Kalan Gün (Tks.5)
26.11.2017	5.000	365	5.000	730	5.000	1.095	5.000	1.460	105.000	1.825
31.12.2017	5.000	330	5.000	695	5.000	1.060	5.000	1.425	105.000	1.790
31.12.2018	5.000	0	5.000	330	5.000	695	5.000	1.060	105.000	1.425
31.12.2019	5.000	0	5.000	0	5.000	330	5.000	695	105.000	1.060
31.12.2020	5.000	0	5.000	0	5.000	0	5.000	330	105.000	695
31.12.2021	5.000	0	5.000	0	5.000	0	5.000	0	105.000	330
26.11.2022	5.000	0	5.000	0	5.000	0	5.000	0	105.000	0

Tablo 1’de her bir taksitin yanına ilgili tarih itibariyle ödeme tarihine kalan süreleri gün sayısı olarak verilmiştir. Ayrıca finansal yükümlülüğün, ilgili tarih itibariyle, finansal durum tablosunda itfa edilmiş maliyet bedeli üzerinden gösterilebilmesi için bileşik faiz uygulamasına göre “bugünkü değerlerinin (BD)⁴” hesaplanması gerekir. Bu nedenle Tablo 1’de her bir tarih satırı için söz konusu taksit ödenmesinin ödeme tarihine kalan süresi gün olarak belirtilmiştir.

Tablo 1, birinci hesaplama yöntemi alternatifine göre düzenlenmiştir. Bu yöntemde, öncelikli olarak raporlama dönemine isabet eden faiz yükünün ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Raporlama tarihinde finansal tablolarda gösterilecek tutarın hesaplanması sonraki aşamaya bırakılmıştır. Bu nedenle, Tablo 1’de, birinci taksitten beşinci takside kadar tüm taksitler, ilgili tarih itibariyle ödenip ödenmediğine bakılmaksızın, tüm tarih satırlarında yer almaktadır. Şöyle ki, örneğin, Taksit 1’in ödenme tarihi 26.11.2018’dir. Dolayısıyla Tablo 1’deki tarih sıralamasına göre, 31.12.2018 itibariyle bu taksit ödenmiş durumdadır. Ancak Tablo 1’de ödenmiş olsun olmasın tüm taksitler tüm tarih

⁴ İngilizce literatürde “Present Value (PV)” olarak adlandırılan bu kavram için Türkçe literatürde birçok farklı kelime kullanılmaktadır. Bunlardan bazıları şöyledir: Bugünkü Değer, Peşin Değer, Şimdiki Değer, Tasarruf Değeri.

satırlarında yer almıştır. Bu şekilde hareket edilmesinin nedeni; ilk aşamada, kredi temin tarihi itibarıyla kredinin piyasa faiz oranı üzerinden hesaplanmış bugünkü değeri ile söz konusu kredi için ödenecek tutarların nominal bedel toplamları arasındaki faiz yükünü raporlama dönemlerine kolaylıkla dağıtabilmektir.

Tablo 2’de örnek konusu finansal yükümlülüğün ilgili tarihler için hesaplanan bugünkü değerleri sunulmuştur.

Tablo 2. Piyasa Faiz Oranı Üzerinden Bugünkü Değer Hesaplamaları (Yaklaşım 1)

Tarih	BD (Taksit 1)	BD (Taksit 2)	BD (Taksit 3)	BD (Taksit 4)	BD (Taksit 5)	Toplam BD
26.11.2017	4.348	3.781	3.288	2.859	52.204	66.478
31.12.2017	4.406	3.832	3.332	2.897	52.908	67.375
31.12.2018	5.000	4.406	3.832	3.332	60.844	77.414
31.12.2019	5.000	5.000	4.406	3.832	69.971	88.209
31.12.2020	5.000	5.000	5.000	4.406	80.466	99.873
31.12.2021	5.000	5.000	5.000	5.000	92.536	112.536
26.11.2022	5.000	5.000	5.000	5.000	105.000	125.000

Tablo 2’nin tasarımında dikkate edilmesi gereken bazı hususlara kısaca değinmek yararlı görülebilir. Birincisi, Tablo 2’de beşinci taksit 105.000 TL olarak yer almaktadır. Zira vade tarihi olan 26.11.2022’de beşinci taksit olan 5.000 TL ve finansal yükümlülüğün ana parası olan 100.000 TL geri ödenecektir. Bir diğer husus; Tablo 2’de yer alan toplam bugünkü değer tutarlarının finansal durum tablosunda ilan edilecek tutarlar olmadığı dikkate alınmalıdır. Bu tutarlar, ilgili muhasebe dönemlerine isabet eden faiz yükünü hesaplamada kullanılacak rakamlardır. Muhasebe dönemlerine isabet eden faiz yükünü hesaplamada kullanılan tablolar aşağıda sunulmuştur.

Faiz yüklerinin hesaplanmasına geçmeden önce Tablo 2’de yer alan bugünkü değer rakamlarının nasıl hesaplandığını açıklamak yararlı olabilir. Bu amaçla Tablo 2’de yer alan üç satıra ait toplam bugünkü değer hesaplamalarının formül tasarımını göstermek yeterli olacaktır.

Tablo 2’deki 26.11.2017 tarihli toplam bugünkü değer tutarının formül tasarımı aşağıda sunulmuştur⁵.

$$BD(26.11.2017) = \frac{5.000}{(1+0,15)^{\frac{365}{365}}} + \frac{5.000}{(1+0,15)^{\frac{730}{365}}} + \frac{5.000}{(1+0,15)^{\frac{1.095}{365}}} + \frac{5.000}{(1+0,15)^{\frac{1.460}{365}}} + \frac{105.000}{(1+0,15)^{\frac{1.825}{365}}} \quad (1)$$

66.478

$$= 4.348 + 3.781 + 3.288 + 2.859$$

$$+ 52.204 \quad (2)$$

⁵ Çalışmada sunulan rakamlar, Excel programı uygulaması ile elde edilmiştir. Çalışmada, virgülden sonraki haneler kullanılmadığı için bazı toplam tutarları ile yuvarlanmış rakamlar üzerinden yapılacak toplama sonuçları arasında bazı ufak farklar oluşabilir.

Tablo 2'deki toplam bugünkü değer hesaplamalarının tümü, piyasa faiz oranı olan %15 üzerinden hesaplanmıştır. Örnek olayda faiz oranları yıllık olarak verildiği için formülde yer alan, “vadeye kalan süre” hesaplamasının yıllık bazda ifade edilmesi gerekir. Taksit tarihleri itibariyle vadeye kalan sürelerin günlük olarak dikkate alınabileceği düşünülecek olursa, gün cinsinden verilen vadeye kalan sürelerin yıllık bazda ifade edilebilmesi için 365'e bölmek gerektiği anlaşılabilecektir.

Tablo 2'deki 31.12.2017 tarihli toplam bugünkü değer tutarının formül tasarımı aşağıda sunulmuştur.

$$BD(31.12.2017) = \frac{5.000}{(1+0,15)^{330/365}} + \frac{5.000}{(1+0,15)^{695/365}} + \frac{5.000}{(1+0,15)^{1.060/365}} + \frac{5.000}{(1+0,15)^{1.425/365}} + \frac{105.000}{(1+0,15)^{1.790/365}} \quad (3)$$

$$67.375$$

$$= 4.406 + 3.832 + 3.332 + 2.897$$

$$+ 52.908 \quad (4)$$

Formüllerde yer alan vadeye kalan süreler Tablo 1'den yararlanılarak oluşturulmuştur. Konuyu biraz daha açıklığa kavuşturmak için 31.12.2017 tarihli toplam bugünkü değer hesaplanmasında kullanılan formül üzerinden bazı örnekler vermek yararlı olabilir. Örneğin bu tarih itibariyle birinci taksitin vadesine kalan süre 330 gündür. Zira 26.11.2017 ile 31.12.2017 tarihleri arasında 35 gün vardır. Dolayısıyla vadeye kalan süre; 365-35=330 gün yapmaktadır. Ayrıca formülde faiz oranı yıllık olarak verildiği için bu sürenin yıllık bazda formülde ifade edilmesi gerekir. Bu amaçla birinci taksit için 31.12.2017 tarihinde vadeye kalan süre 365'e bölünmek suretiyle (1 yıl 365 gün olarak kabul edilmiştir) hesaplanmalıdır. Buna göre; 330 günün yıl cinsinden ifadesi; 330/365≈ 0,9041 yıldır. Bu formülde beşinci taksit için vadeye kalan süre ise 1.790/365≈ 4,9041 yıl olacaktır.

Tablo 2'deki 31.12.2021 tarihli toplam bugünkü değer tutarının formülü aşağıda sunulmuştur.

$$BD(31.12.2021) = \frac{5.000}{(1+0,15)^{\frac{0}{365}}} + \frac{5.000}{(1+0,15)^{\frac{0}{365}}} + \frac{5.000}{(1+0,15)^{\frac{0}{365}}} + \frac{5.000}{(1+0,15)^{\frac{0}{365}}} + \frac{105.000}{(1+0,15)^{\frac{330}{365}}} \quad (5)$$

$$112.536$$

$$= 5.000 + 5.000 + 5.000 + 5.000$$

$$+ 92.536 \quad (6)$$

Yukarıdaki formülde 31.12.2021 itibariyle ilk dört taksit ödenmiş olduğundan faiz yükü hesaplaması açısından vadeye kalan süreleri sıfırdır. Dolayısıyla ilk dört taksitin bu hesaplamada nominal bedel üzerinden ortaya çıkması söz konusudur. Nitekim, bu mantıkla, vade sonu 26.11.2022

tarihi geldiğinde beş yıllık süre boyunca yapılan tüm ödemelerin bugünkü değeri nominal bedelleri olan 125.000 TL'ye ulaşmış olacaktır.

Tablo 3'de işletmenin finansal yükümlülük altında olduğu süreye isabet eden muhasebe dönemlerine dağıtması gereken faiz yükünün hesaplanması söz konusudur.

Tablo 3. Faiz Yüklerinin Hesaplanması (Yaklaşım 1: Piyasa Faiz Oranı Üzerinden)

Dönem	Toplam BD	Kalan Faiz Yükü	Döneme İsbet Eden Faiz Yükü
26.11.2017	66.478	125.000-66.478= 58.522	-
31.12.2017	67.375	125.000-67.375= 57.625	897
31.12.2018	77.414	125.000-77.414= 47.586	10.039
31.12.2019	88.209	125.000-88.209= 36.791	10.795
31.12.2020	99.873	125.000-99.873= 25.127	11.664
31.12.2021	112.536	125.000-112.536= 12.464	12.663
26.11.2022	125.000	125.000-125.000= 0	12.464
Toplam			58.522

Tablo 3'de işletmenin piyasa faiz oranı %15 üzerinden muhasebe dönemlerine dağıtması gereken toplam faiz yükünün 58.522 TL olduğu anlaşılmaktadır. Bu tutar, kredinin temin edilme tarihi itibarıyla piyasa faiz oranından hesaplanan bugünkü değeri (66.478 TL) ile kredi için yapılacak tüm ödemelerin nominal tutarı (125.000 TL) arasındaki farkı oluşturmaktadır. Şöyle ki; 125.000-66.478= 58.522 TL olmaktadır.

Muhasebe dönemlerine isabet eden faiz yüklerini iki şekilde ortaya çıkarmak mümkündür. Birincisi; ilgili tarihler için hesaplanmış olan toplam bugünkü değerler arasındaki fark, ilgili tarihler arasında kalan muhasebe dönemlerine isabet eden faiz yükünü göstermektedir. Diğer bir deyişle, bu tutarlar; bugünkü değerlerin bahsi geçen baz tarihler arasındaki artışını yansıtmaktadır. İkincisi; baz tarihler için hesaplanmış kalan faiz yükü tutarları arasındaki mutlak fark da bize aynı faiz yükünü verecektir.

Finansal durum tablosunda raporlanacak tutarlar, Tablo 4 yardımıyla aşağıda sunulmuştur.

Tablo 4. Raporlanacak Tutarların Hesaplanması (Yaklaşım 1)

Raporlama Tarihi	Toplam BD (a)	Birikimli Ödenmiş Tutar (b)	Raporlanacak Tutar (BD) (a)-(b)
26.11.2017	66.478	0	66.478
31.12.2017	67.375	0	67.375
31.12.2018	77.414	5.000	72.414
31.12.2019	88.209	10.000	78.209
31.12.2020	99.873	15.000	84.873
31.12.2021	112.536	20.000	92.536
26.11.2022	125.000	125.000	0

Birinci hesaplama yaklaşımı çerçevesinde, ilgili tarihlerde finansal durum tablosunda ilan edilecek tutarlara ulaşabilmek için toplam bugünkü değer tutarından söz konusu baz tarih itibarıyla ödenmiş

durumda olan toplam tutarın çıkarılması gerekir. Bu nedenle Tablo 4’de “birikimli ödenmiş tutar” sütununa yer verilmiştir.

Bu aşamadan sonra devlet teşviki niteliğinde ortaya çıkan gelirlerin kayıt altına alınabilmesi için gereken hesaplamaların yapılması gerekir. Devlet teşviki niteliğinde ortaya çıkan gelir; devlet teşviki niteliğindeki kredi sayesinde, işletmenin, benzer şartlarda piyasadaki sağlayacağı kredi için katlanacağı faiz yükünün bir kısmından kurtulmuş olmasından kaynaklanmaktadır. TMS/TFRS ve BOBİ-FRS’nin ilgili hükümleri ve muhasebe teorilerinin gerekleri çerçevesinde, işletmenin devlet teşviki niteliğinde temin ettiği krediyi, piyasa faiz oranı üzerinden yapacağı yukarıdaki hesaplamalar yoluyla finansman gideri yazması gerekir. Diğer taraftan, işletmenin, devlet teşviki sayesinde kurtulmuş olduğu faiz yükünü de “devlet teşviklerinden gelirler” olarak kayıtlaması gerekir. Bu amaçla, devlet teşviki niteliğinde kamudan temin edilen kredi için katlanılan faiz oranı üzerinden faiz yükünün hesaplanması, daha sonraki aşamada ise piyasa faiz oranı üzerinden hesaplanan faiz yükü ile işletmenin fiilen yüklendiği faiz oranı üzerinden hesaplanan faiz yükü arasındaki farkın gelir olarak kayıtlanması uygun olacaktır.

Devlet teşviki kapsamında ortaya çıkan geliri hesaplayabilmek için teşvik niteliğinde temin edilen kredi kapsamında işletmeye uygulanan %5 faiz oranı üzerinden yapılan bugünkü değer hesaplamalarına başvurmak gerekir. Söz konusu hesaplamalar Tablo 5 ile sunulmuştur.

Tablo 5. Bugünkü Değer Hesaplamaları (Yaklaşım 1: Teşvik Faiz Oranı Üzerinden)

Tarih	BD (Taksit 1)	BD (Taksit 2)	BD (Taksit 3)	BD (Taksit 4)	BD (Taksit 5)	Toplam BD
26.11.2017	4.762	4.535	4.319	4.114	82.270	=100.000
31.12.2017	4.784	4.556	4.339	4.133	82.656	=100.469
31.12.2018	5.000	4.784	4.556	4.339	86.789	=105.469
31.12.2019	5.000	5.000	4.784	4.556	91.128	=110.469
31.12.2020	5.000	5.000	5.000	4.784	95.685	=115.469
31.12.2021	5.000	5.000	5.000	5.000	100.469	=120.469
26.11.2022	5.000	5.000	5.000	5.000	105.000	=125.000

Tablo 6’da devlet teşviki kapsamında işletmenin temin etmiş olduğu krediye uygulanan faiz oranı (%5) üzerinden hesaplanan faiz yüklerinin ilgili muhasebe dönemlerine dağıtılması söz konusudur.

Tablo 6. Faiz Yüklerinin Hesaplanması (Yaklaşım 1: Teşvik Faiz Oranı Üzerinden)

Dönem	Toplam BD	Kalan Faiz Yükü	Döneme İsbet Eden Faiz Yükü
26.11.2017	100.000	25.000	-
31.12.2017	100.469	24.531	469
31.12.2018	105.469	19.531	5.000
31.12.2019	110.469	14.531	5.000
31.12.2020	115.469	9.531	5.000
31.12.2021	120.469	4.531	5.000
26.11.2022	125.000	0	4.531
Toplam			25.000

Birinci hesaplama yaklaşımı çerçevesinde, devlet teşviki kapsamında ortaya çıkan gelir tutarlarının hesaplanması artık mümkündür. Söz konusu hesaplamalar Tablo 7 ile sunulmuştur.

Tablo 7. Devlet Teşviki Kazancının Hesaplanması

Dönem	Faiz Yükü (%15)	Faiz Yükü (%5)	Devlet Teşviki Kazancı
2017	897	469	428
2018	10.039	5.000	5.039
2019	10.795	5.000	5.795
2020	11.664	5.000	6.664
2021	12.663	5.000	7.663
2022	12.464	4.531	7.933
Toplam	58.522	25.000	33.522

Tablo 7’de daha önce %15 ve %5 faiz oranları üzerinden hesaplanmış olan faiz yükleri arasındaki farklar ortaya çıkarılarak ilgili döneme isabet eden devlet teşviki kazanç tutarlarına ulaşılmıştır. Böylece örnek uygulamanın yevmiye kayıtları için gerekli birçok bilgiye Tablo 7 sayesinde ulaşmak da mümkün hale gelmiştir. Şöyle ki; işletmenin muhasebe dönemlerine yazması gereken finansman giderleri tutarları; %15 üzerinden hesaplanan faiz yükü sütununda (sütun 2) gösterilmektedir. Devlet teşviki faiz oranı olan %5 üzerinden hesaplanan faiz yükü ise (sütun 3) muhasebe kayıtlarına konu edilmez. Bu tutar olsa olsa, işletmenin söz konusu kredi için muhasebe kayıtlarına geçirdiği finansman giderleri ile devlet teşviki gelirinin “kâr/zarar tablosu” üzerindeki net gider etkisini gösterebilir. Diğer taraftan Tablo 7’nin üçüncü sütununda yer alan tutarlar, devlet teşviki kazancının ortaya çıkarılmasında kullanılmıştır.

Muhasebe kayıtlarına intikal ettirilecek olan finansman giderleri, devlet teşvik gelirleri ile bunların kâr/zarar tablosu üzerindeki etkisini biraz daha netleştirmek amacıyla Tablo 8 tasarlanmıştır.

Tablo 8. Finansman Giderleri ve Devlet Teşviki Gelirlerinin Karşılaştırılması

Dönem	Finansman Giderleri	Devlet Teşviki Geliri	Kâr/Zarar Etkisi
2017	(897)	428	(469)
2018	(10.039)	5.039	(5.000)
2019	(10.795)	5.795	(5.000)
2020	(11.664)	6.664	(5.000)
2021	(12.663)	7.663	(5.000)
2022	(12.464)	7.933	(4.531)
Toplam	(58.522)	33.522	(25.000)

Uygulama örneğine konu olan krediden kaynaklanan finansman giderleri ile devlet teşviki gelirlerinin ilgili muhasebe dönemlerine isabet eden tutarları Tablo 8’de net bir şekilde görülebilmektedir. Tablo 8’in son sütununda yer alan tutarlar ise, işletmenin bu kredi kapsamında katlanmış olduğu fiili faiz yükü olan %5 üzerinden hesaplanan rakamları yansıtmaktadır (Bkz. Tablo 7, Sütun 3). Ayrıca Tablo 8’in son satırında, söz konusu kredi kapsamında gelir ve gider olarak kayıt altına alınacak tutarların kâr/zarar tablosu üzerindeki kümülatif net gider etkisini de gözlemlemek mümkündür. Haddizatında 25.000 TL’lik bu tutar, bahse konu kredinin işletmenin maruz kaldığı fiili faiz oranı olan %5 üzerinden ortaya çıkan maliyet yükünü göstermektedir.

3. 1. 2. İkinci Hesaplama Yaklaşımı

Örnek uygulamaya konu olan kredinin ikinci hesaplama yaklaşımı çerçevesinde tasarlanan dökümü Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9. Kredi Taksit Ödemeleri ve Vadeye Kalan Süreler (Yaklaşım 2)

Tarih	Taksit 1	Kalan Gün (Tks.1)	Taksit 2	Kalan Gün (Tks.2)	Taksit 3	Kalan Gün (Tks.3)	Taksit 4	Kalan Gün (Tks.4)	Taksit 5	Kalan Gün (Tks.5)
26.11.2017	5.000	365	5.000	730	5.000	1.095	5.000	1.460	105.000	1.825
31.12.2017	5.000	330	5.000	695	5.000	1.060	5.000	1.425	105.000	1.790
31.12.2018	0	0	5.000	330	5.000	695	5.000	1.060	105.000	1.425
31.12.2019	0	0	0	0	5.000	330	5.000	695	105.000	1.060
31.12.2020	0	0	0	0	0	0	5.000	330	105.000	695
31.12.2021	0	0	0	0	0	0	0	0	105.000	330
26.11.2022	0	0	0	0	0	0	0	0	105.000	0

Tablo 9, ikinci hesaplama yöntemi alternatifine göre düzenlenmiştir. Bu yaklaşımda, öncelikli olarak, raporlama tarihi itibarıyla finansal durum tablosunda gösterilecek olan finansal yükümlülük tutarının bileşik faiz yöntemine göre hesaplanmış tutarlarının ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır. Uygulama konusu krediye ilişkin olarak muhasebe dönemlerine isabet eden faiz yükünün hesaplanması bir sonraki aşamaya bırakılmıştır. Bu nedenle, Tablo 9’da, ilgili tarih itibarıyla ödenmiş durumda olan taksitlerin tutarları, bahsi geçen satırlarda sıfır olarak yer almaktadır. Şöyle ki, örneğin, Taksit 1’in ödenme tarihi 26.11.2018’dir. Dolayısıyla Tablo 9’daki tarih sıralamasına göre, 31.12.2018 itibarıyla bu taksit ödenmiş durumdadır. Bu nedenle 31.12.2018 tarihine ilişkin satırda Taksit 1 tutarı sıfır olarak yer almaktadır.

Tablo 10’da örnek konusu finansal yükümlülüğün ilgili tarihler için hesaplanan bugünkü değerleri sunulmuştur.

Tablo 10. Piyasa Faiz Oranı Üzerinden Bugünkü Değer Hesaplamaları (Yaklaşım 2)

Tarih	BD (Taksit 1)	BD (Taksit 2)	BD (Taksit 3)	BD (Taksit 4)	BD (Taksit 5)	Toplam BD (Kalan Borç)
26.11.2017	4.348	3.781	3.288	2.859	52.204	66.478
31.12.2017	4.406	3.832	3.332	2.897	52.908	67.375
31.12.2018	0	4.406	3.832	3.332	60.844	72.414
31.12.2019	0	0	4.406	3.832	69.971	78.209
31.12.2020	0	0	0	4.406	80.466	84.873
31.12.2021	0	0	0	0	92.536	92.536
26.11.2022	0	0	0	0	105.000	105.000

Bugünkü değer hesaplamalarının formül tasarımına ilişkin Tablo 2'nin gösterildiği kısımlarda açıklama yapıldığı için, Tablo 10'a yönelik bu maksatla bir açıklamaya gerek görülmemiştir. Öte yandan, birinci hesaplama yaklaşımından farklı olarak; Tablo 10'da ilgili tarihler itibariyle ödenmiş olan taksitler sıfır olarak yer almaktadır. Bunun nedeni; Tablo 10'un son sütununda yer alan "Toplam Bugünkü Değer" tutarlarının ilgili tarihler itibariyle finansal durum tablosunda ilan edilecek tutarları göstermesini sağlamaktır. Zira ikinci hesaplama yaklaşımında, öncelik; ilgili tarihler itibariyle finansal durum tablosunda gösterilecek tutarları tespit etmektir. Tablo 10'da dikkat edilmesi gereken bir diğer husus ise; 26.11.2022 tarihli finansal yükümlülüğün 105.000 TL olarak gösterilmesidir. Elbette, bu tarih itibariyle, beşinci taksit ve anapara geri ödemesi sonrasında 105.000 TL'lik bu borç kapatılmış olacaktır.

Tablo 11 aşağıda sunulmuştur. Bu tabloda işletmenin finansal yükümlülük altında olduğu süre boyunca ortaya çıkan muhasebe dönemlerine dağıtması gereken faiz yükünün hesaplanması söz konusudur.

Tablo 11. Faiz Yüklerinin Hesaplanması (Yaklaşım 2: Piyasa Faiz Oranı Üzerinden)

Dönem	Toplam BD (Kalan Borç)	Bugünkü Değer Farkları	Ödenen	Döneme İsbet Eden Faiz Yükü
26.11.2017	66.478	-	0	-
31.12.2017	67.375	67.375-66.478= 897	0	897
31.12.2018	72.414	72.414-67.375= 5.039	5.000	10.039
31.12.2019	78.209	78.209-72.414= 5.795	5.000	10.795
31.12.2020	84.873	84.873-78.209= 6.664	5.000	11.664
31.12.2021	92.536	92.536-84.873= 7.663	5.000	12.663
26.11.2022	105.000	105.000-92.536= 12.464	-	12.464
Toplam				58.522

Döneme isabet eden faiz yükünü hesaplayabilmek için Tablo 11'e, öncelikle, Tablo 10'un son sütununda yer alan "kalan borç" tutarları aktarılmıştır. Sonrasında, baz tarihler için hesaplanmış bugünkü değer tutarları arasındaki fark rakamları hesaplanmıştır. Ancak hesaplanan fark tutarları bize doğrudan faiz yükünü vermemektedir. Zira "toplam BD" tutarları, ödenmiş taksit tutarlarını içermeyen, yani kalan borç rakamlarını yansıtan tutarlardır. Diğer bir deyişle, ikinci sütunda yer alan

“toplam BD” tutarları, taksit ödemesi etkisine maruz kalmış tutarlardır. Dolayısıyla döneme isabet eden faiz yükünün hesaplanabilmesi için, söz konusu dönemde ödemesi yapılmış taksit tutarları ile o döneme isabet eden fark tutarlarının toplanması gerekir. Nitekim, bu mantık çerçevesinde, 26.11.2022 tarihli satırda bugünkü değer farkları hesaplamasına konu olan rakamlar taksit ödemesi etkisine maruz kalmadığından, bahsi geçen tarihte yapılacak ödeme tutarı bu hesaplama dahil edilmez. Bu durum şu şekilde teyit edilebilir. İlgili tarih için toplam BD taksit ödemesi etkisine maruz bırakılırsa, yani 105.000 TL'nin ödenmiş olduğu ve kalan borcun sıfır olarak kabul edilmesi halinde, faiz yükünün aşağıdaki şekilde hesaplanması gerekir.

$$\text{Faiz Yüğü (2022)} = \text{BD (26.11.2022)} - \text{BD (31.12.2021)} + \text{Ödenen Tutar}$$

$$\text{Faiz Yüğü (2022)} = 0 - 92.536 + 105.000$$

$$\text{Faiz Yüğü (2022)} = 12.464 \text{ TL}$$

Devlet teşviki kapsamında ortaya çıkan geliri hesaplayabilmek için devlet teşviki niteliğinde temin edilen kredi için işletmeye uygulanan %5 faiz oranı üzerinden yapılan bugünkü değer hesaplamalarını yapmak gerekir. Bu amaçla aşağıda Tablo 12 sunulmuştur.

Tablo 12. Teşvik Faiz Oranından Bugünkü Değer Hesaplamaları (Yaklaşım 2)

Tarih	BD (Taksit 1)	BD (Taksit 2)	BD (Taksit 3)	BD (Taksit 4)	BD (Taksit 5)	Toplam BD
26.11.2017	4.762	4.535	4.319	4.114	82.270	100.000
31.12.2017	4.784	4.556	4.339	4.133	82.656	100.469
31.12.2018	0	4.784	4.556	4.339	86.789	100.469
31.12.2019	0	0	4.784	4.556	91.128	100.469
31.12.2020	0	0	0	4.784	95.685	100.469
31.12.2021	0	0	0	0	100.469	100.469
26.11.2022	0	0	0	0	105.000	105.000

Tablo 13’de, işletmenin finansal yükümlülük altında olduğu süre boyunca ortaya çıkan muhasebe dönemlerine dağıtması gereken faiz yükünün teşvik faiz oranı (% 5) üzerinden hesaplanması söz konusudur.

Tablo 13. Faiz Yüklerinin Hesaplanması (Yaklaşım 2: Teşvik Faiz Oranı Üzerinden)

Dönem	Toplam BD (Kalan Borç)	Bugünkü Değer Farkları	Ödenen	Döneme İsbet Eden Faiz Yükü
26.11.2017	100.000	-	0	-
31.12.2017	100.469	100.469-100.000= 469	0	469
31.12.2018	100.469	100.469-100.469= 0	5.000	5.000
31.12.2019	100.469	100.469-100.469= 0	5.000	5.000
31.12.2020	100.469	100.469-100.469= 0	5.000	5.000
31.12.2021	100.469	100.469-100.469= 0	5.000	5.000
26.11.2022	105.000	105.000-100.469= 4.531	-	4.531
Toplam				25.000

İkinci hesaplama yaklaşımı çerçevesinde, devlet teşviki kapsamında ortaya çıkan gelir tutarlarının artık hesaplanması mümkündür. Ancak bu aşamadan sonra uygulanacak hareket tarzı; birinci hesaplama yaklaşımı ile tamamen aynıdır. Bu nedenle bu aşamadan sonra ortaya çıkacak sonuçlar için Tablo 7 ve Tablo 8'i referans göstermek yeterli olacaktır.

3. 2. Muhasebeleştirme Yaklaşımları

TMS/TFRS ve BOBİ-FRS çerçevesinde, uygulama örneğini kayıtlamada kullanılacak iki farklı muhasebe yaklaşımı önerilebilir⁶. Her iki yaklaşım da bahsi geçen muhasebe standartlarının gereklerini karşılayabilmektedir. Söz konusu yaklaşımlara iki alt başlık halinde değinilmiştir.

3. 2. 1. Birinci Kayıtlama Yaklaşımı (Direkt Kayıt Yöntemi)

Uygulama örneği kapsamında bu çalışmaya konu edilen birinci kayıt yaklaşımı; finansal yükümlülüğün doğrudan tek bir kalem üzerinden finansal durum tablosunda yer alması sonucunu doğurmaktadır. Direkt kayıt yönteminden hareket eden bu yaklaşım; piyasa faiz oranı üzerinden iskonto edilmiş finansal yükümlülüğün bugünkü değerini (peşin değer) tek bir kalem üzerinden finansal durum tablosunda gösterilmesini sağlamaktadır. Dolayısıyla bu yöntemde; borç reeskontu niteliğinde bir pasif düzenleyici aktif karakterli bir hesabın kullanılmasına ihtiyaç duyulmamaktadır⁷.

Birinci kayıtlama yaklaşımının avantajı; yevmiye kayıtlarının daha az hesap kullanılarak yapılmasını sağlamasıdır. Bunun sonucu olarak finansal durum tablosunda örnek uygulama kapsamında yer alması gereken kalem sayısı daha az olmaktadır. Bu yaklaşımın dezavantajı ise; raporlama tarihi itibarıyla kalan borç yükünün nominal bedelini finansal durum tablosunda göstermemesidir. Bu durumun sonucu olarak, bu gösterimde, sonraki muhasebe dönemlerine finansman gideri yazılacak borç reeskontu tutarı da finansal durum tablosunda gözükmemektedir.

⁶ Yevmiye kayıtlarında kullanılan hesaplar, BOBİ FRS'nin gereksinimleri doğrultusunda bu çalışma için geliştirilen örneğe uygun olarak serbestçe tasarlanmıştır. MSUGT'nin BOBİ FRS çerçevesinde kullanımına ilişkin örnekler için bkz. Özbirecikli ve diğerleri 2017.

⁷ Çalışma hacmini gereksiz yere artırmamak amacıyla, yevmiye kayıtlarında kullanılan hesaplarda ve finansal tablo gösterimlerinde ilgili kalemlerin kısa ve uzun vadeli olma durumları (vade yapısı) göz ardı edilmiştir.

Birinci kayıt yaklaşımı çerçevesinde örnek uygulama için yapılması gereken yevmiye kayıtları aşağıda sunulmuştur.

Kayıt Nu:1 ile finansal yükümlülük, piyasa faiz oranı (% 15) üzerinden iskonto edilmiş tutar üzerinden finansal borç olarak kayıtlanmıştır (Bkz. Tablo 2). Ertelenmiş gelir olarak yazılan 33.522 TL ise kredinin vadesine kadar geçen süreye isabet eden muhasebe dönemlerine “devlet teşviklerinden gelirler⁸” olarak yazılacak toplam tutarı göstermektedir (Bkz. Tablo 7 ve Tablo 8).

1	26.11.2017				
Kasa / Bankalar		100.000		Finansal Durum (26.11.2017) Pasif	
Diğer Finansal Yükümlülükler			66.478	Diğer Finansal Yükümlülük	66.478
Ertelenmiş Gelirler			33.522	Ertelenmiş Gelirler	33.522

Kayıt Nu:2 ve 3 vasıtasıyla bir taraftan 2017 dönemine isabet eden faiz yükü ile teşvik geliri tahakkuk ettirilmiş; diğer taraftan işletmenin kredi yükü 31.12.2017 tarihli bugünkü değeri üzerinden finansal durum tablosunda gösterilebilmiştir.

2	31.12.2017				
Finansman Giderleri		897		Finansal Durum (31.12.2017) Pasif	
Diğer Finansal Yükümlülükler			897	Diğer Finansal Yükümlülük	67.375
3	31.12.2017			Ertelenmiş Gelirler	33.094
Ertelenmiş Gelirler		428			
Devlet Teşviklerinden Gelirler			428		

Kayıt Nu:4 ile kredi borcunun ilk taksit ödemesi kayda alınmıştır.

4	26.11.2018				
Diğer Finansal Yükümlülükler		5.000			
Kasa / Bankalar			5.000		

Kayıt Nu:5 ve 6 vasıtasıyla bir taraftan 2018 dönemine isabet eden faiz yükü ile teşvik geliri tahakkuk ettirilmiş, diğer taraftan işletmenin borç yükü 31.12.2018 tarihli bugünkü değeri üzerinden finansal durum tablosunda gösterilebilmiştir.

5	31.12.2018				
Finansman Giderleri		10.039		Finansal Durum (31.12.2018) Pasif	
Diğer Finansal Yükümlülükler			10.039	Diğer Finansal Yükümlülük	72.414
6	31.12.2018			Ertelenmiş Gelirler	28.055
Ertelenmiş Gelirler		5.039			
Devlet Teşviklerinden Gelirler			5.039		

Kayıt Nu:7 ile kredi borcunun ikinci taksit ödemesi kayda alınmıştır.

⁸ MSUGT çerçevesinde hareket edildiğinde, devlet teşviki kaynaklı gelirler için ilgili literatürde, genellikle, “649 Diğer Olağan Gelir ve Kârlar” hesabının kullanıldığı görülmektedir Bkz. Özbirecikli ve diğerleri 2017; Ertaş ve diğerleri 2017, 588-589.

7	26.11.2019			
	Diğer Finansal Yükümlülükler	5.000		
	Kasa / Bankalar		5.000	
	/			

Kayıt Nu:8 ve 9 vasıtasıyla bir taraftan 2019 dönemine isabet eden faiz yükü ile teşvik geliri tahakkuk ettirilmiş, diğer taraftan işletmenin borç yükü 31.12.2019 tarihli bugünkü değeri üzerinden finansal durum tablosunda gösterilebilmiştir.

8	31.12.2019				
	Finansman Giderleri	10.795			
	Diğer Finansal Yükümlülükler		10.795		
9	31.12.2019				
	Ertelenmiş Gelirler	5.795			
	Devlet Teşviklerinden Gelirler		5.795		
	/				

Finansal Durum (31.12.2019)		Pasif
Diğer Finansal Yükümlülük	78.209	
Ertelenmiş Gelirler		22.260

Kayıt Nu:10 ile kredinin üçüncü taksit ödemesi kayda alınmıştır.

10	26.11.2020			
	Diğer Finansal Yükümlülükler	5.000		
	Kasa / Bankalar		5.000	
	/			

Kayıt Nu:11 ve 12 vasıtasıyla bir taraftan 2020 dönemine isabet eden faiz yükü ile teşvik geliri tahakkuk ettirilmiş, diğer taraftan işletmenin borç yükü 31.12.2020 tarihli bugünkü değeri üzerinden finansal durum tablosunda gösterilebilmiştir.

11	31.12.2020				
	Finansman Giderleri	11.664			
	Diğer Finansal Yükümlülükler		11.664		
12	31.12.2020				
	Ertelenmiş Gelirler	6.664			
	Devlet Teşviklerinden Gelirler		6.664		
	/				

Finansal Durum (31.12.2020)		Pasif
Diğer Finansal Yükümlülük	84.873	
Ertelenmiş Gelirler		15.596

Kayıt Nu:13 ile kredinin dördüncü taksit ödemesi kayda alınmıştır.

13	26.11.2021			
	Diğer Finansal Yükümlülükler	5.000		
	Kasa / Bankalar		5.000	
	/			

Kayıt Nu:14 ve 15 vasıtasıyla bir taraftan 2021 dönemine isabet eden faiz yükü ile teşvik geliri tahakkuk ettirilmiş, diğer taraftan işletmenin kredi yükü 31.12.2021 tarihli bugünkü değeri üzerinden finansal durum tablosunda gösterilebilmiştir.

14	31.12.2021				
	Finansman Giderleri	12.663			
	Diğer Finansal Yükümlülükler		12.663		
15	31.12.2021				
	Ertelenmiş Gelirler	7.663			
	Devlet Teşviklerinden Gelirler		7.663		
	/				

Finansal Durum (31.12.2021)		Pasif
Diğer Finansal Yükümlülük	92.536	
Ertelenmiş Gelirler		7.933

Kayıt Nu:16 ve 17 vasıtasıyla bir taraftan krediye ilişkin anapara ve faiz ödemesi kayda alınmış, diğer taraftan 2022 dönemine isabet eden faiz yükü ile teşvik geliri tahakkuk ettirilmiştir.

16 _____ 26.11.2022 _____				Finansal Durum (26.11.2022)		Pasif	
Diğer Finansal Yükümlülükler	92.536			Diğer Finansal Yükümlülük		0	
Finansman Giderleri	12.464			Ertelenmiş Gelirler		0	
Kasa / Bankalar			105.000				
17 _____ 26.11.2022 _____							
Ertelenmiş Gelirler	7.933						
Devlet Teşviklerinden Gelirler			7.933				

Örnek uygulama kapsamında birinci kayıtlama yaklaşımına uygun olarak yapılan yevmiye kayıtları böylelikle tamamlanmış olmaktadır.

3. 2. 2. İkinci Kayıtlama Yaklaşımı (Endirekt Kayıt Yöntemi)

Uygulama örneği kapsamında bu çalışmaya konu edilen ikinci kayıt yaklaşımı; finansal yükümlülüğün hem brüt ve net tutarlarını hem de raporlama tarihi itibarıyla kalan faiz yükünün finansal durum tablosunda gösterilmesine imkân tanımaktadır. Literatürde endirekt kayıt yöntemi olarak adlandırılan bu yaklaşımı işletirken; kredi borcunun pasif karakterli bir hesapta brüt tutar (anapara ve kalan faiz yükü toplamı) üzerinden takip edilmesi gerekirken, diğer taraftan, raporlama tarihi itibarıyla kalan faiz yükünün pasifi düzenleyici bir hesap aracılığıyla izlenmesi gerekir. Dolayısıyla bu yaklaşımda; borç reeskontu niteliğinde pasifi düzenleyici aktif karakterli bir hesabın kullanılması gerekmektedir. Bahsi geçen iki hesap arasındaki pozitif farkın, raporlama tarihi itibarıyla kalan borç yükünün bugünkü değerini göstereceği açıktır. İkinci kayıtlama yaklaşımının avantajı; raporlama tarihi itibarıyla kalan borç yükünün nominal tutarını, kalan faiz yükünü ve bugünkü değerini aynı anda finansal durum tablosunda gösterebilmesidir. Bu yaklaşımın olumsuz tarafı ise, sisteme borç reeskontu işlevini gösterecek bir kalem eklenmesini gerektirmesidir. Bu durum kayıt sistemini biraz daha karmaşık hale getirmekte; yevmiye defterinde ve finansal durum tablosunda kullanılacak hesapların sayısını artırmaktadır.

İkinci kayıt yaklaşımı çerçevesinde örnek uygulama için yapılması gereken kayıtlar aşağıda sunulmuştur.

Kayıt Nu:1 ile işletmenin finansal yükümlülüğü; anapara ve faiz ödemelerinin nominal bedel toplamı olan 125.000 TL üzerinden kayıtlanmıştır. Bu kayıt ile kredi vadesi boyunca katlanılacak 58.522 TL'lik toplam faiz yükü Borç Reeskontu (-) hesabına kaydedilmiştir. Ertelenmiş gelir olarak

kaydedilen 33.522 TL ise isabet ettiği muhasebe dönemlerine “devlet teşviklerinden gelirler” olarak yazılacak toplam tutarı göstermektedir (Bkz. Tablo 7 ve Tablo 8).

1	26.11.2017					
	Kasa / Bankalar	100.000				Finansal Durum (26.11.2017) Pasif
	Borç Reeskontu (-)	58.522				Diğer Finansal Yükümlülük 125.000
	Diğer Finansal Yükümlülükler		125.000			Borç Reeskontu (-) (58.522)
	Ertelenmiş Gelirler		33.522			Ertelenmiş Gelirler 33.522
	/					

Kayıt Nu:2 ve 3 vasıtasıyla, 2017 dönemine isabet eden finansman gideri ile devlet teşvik geliri tahakkuk ettirilmiştir. İkinci kayıt yaklaşımında, finansman giderlerini kayıt altına alırken, finansal yükümlülük kalemi yerine borç reeskontu hesabı alacak çalıştırılmalıdır.

Kayıt Nu:2 ve 3 vasıtasıyla 2017 dönemine isabet eden faiz yükü ile teşvik geliri tahakkuk ettirilmiştir. Ancak ikinci kayıt yaklaşımında; faiz yükü gider kaydedilirken, finansal yükümlülük kalemi yerine borç reeskontu hesabının alacak çalıştırılması söz konusudur.

2	31.12.2017					
	Finansman Giderleri	897				Finansal Durum (31.12.2017) Pasif
	Borç Reeskontu (-)		897			Diğer Finansal Yükümlülük 125.000
3	31.12.2017					Borç Reeskontu (-) (57.625)
	Ertelenmiş Gelirler	428				Ertelenmiş Gelirler 33.094
	Devlet Teşviklerinden Gelirler		428			
	/					

Raporlama dönemi sonu itibariyle yapılan kayıtlar sonucunda, diğer finansal yükümlülük ve borç reeskontu tutarı arasındaki fark; raporlama tarihi itibariyle, işletmenin kredi borcunun bugünkü değerini (peşin değer) göstermektedir. Ayrıca borç reeskontu kalemindeki tutar, sonraki muhasebe dönemlerine gider yazılması gereken faiz yükünü de göstermiş olmaktadır.

Kayıt Nu:4 ile kredi borcunun ilk taksit ödemesi kayda alınmıştır.

4	26.11.2018				
	Diğer Finansal Yükümlülükler	5.000			
	Kasa / Bankalar		5.000		
	/				

Kayıt Nu:5 ve 6 vasıtasıyla, 2018 dönemine isabet eden faiz yükü ile devlet teşvik geliri tahakkuk ettirilmiştir.

5	31.12.2018					
	Finansman Giderleri	10.039				Finansal Durum (31.12.2018) Pasif
	Borç Reeskontu (-)		10.039			Diğer Finansal Yükümlülük 120.000
6	31.12.2018					Borç Reeskontu (-) (47.586)
	Ertelenmiş Gelirler	5.039				Ertelenmiş Gelirler 28.055
	Devlet Teşviklerinden Gelirler		5.039			
	/					

Kayıt Nu:7 ile kredi borcunun ikinci taksit ödemesi kayda alınmıştır.

7	26.11.2019				
	Diğer Finansal Yükümlülükler	5.000			
	Kasa / Bankalar		5.000		
	/				

Kayıt Nu:8 ve 9 vasıtasıyla, 2019 dönemine isabet eden faiz yükü ile teşvik geliri tahakkuk ettirilmiştir.

8	31.12.2019	Finansman Giderleri	10.795		Finansal Durum (31.12.2019)	Pasif
		Borç Reeskontu (-)		10.795	Diğer Finansal Yükümlülük	115.000
9	31.12.2019	Ertelenmiş Gelirler	5.795		Borç Reeskontu (-)	(36.791)
		Devlet Teşviklerinden Gelirler		5.795	Ertelenmiş Gelirler	22.260

Kayıt Nu:10 ile kredinin üçüncü taksit ödemesi kayda alınmıştır.

10	26.11.2020	Diğer Finansal Yükümlülükler	5.000			
		Kasa / Bankalar		5.000		

Kayıt Nu:11 ve 12 vasıtasıyla, 2020 dönemine isabet eden faiz yükü ile teşvik geliri tahakkuk ettirilmiştir.

11	31.12.2020	Finansman Giderleri	11.664		Finansal Durum (31.12.2020)	Pasif
		Borç Reeskontu (-)		11.664	Diğer Finansal Yükümlülük	110.000
12	31.12.2020	Ertelenmiş Gelirler	6.664		Borç Reeskontu (-)	(25.127)
		Devlet Teşviklerinden Gelirler		6.664	Ertelenmiş Gelirler	15.596

Kayıt Nu:13 ile kredinin dördüncü taksit ödemesi kayda alınmıştır.

13	26.11.2021	Diğer Finansal Yükümlülükler	5.000			
		Kasa / Bankalar		5.000		

Kayıt Nu:14 ve 15 vasıtasıyla, 2021 dönemine isabet eden faiz yükü ile teşvik geliri tahakkuk ettirilmiştir.

14	31.12.2021	Finansman Giderleri	12.663		Finansal Durum (31.12.2021)	Pasif
		Borç Reeskontu (-)		12.663	Diğer Finansal Yükümlülük	105.000
15	31.12.2021	Ertelenmiş Gelirler	7.663		Borç Reeskontu (-)	(12.464)
		Devlet Teşviklerinden Gelirler		7.663	Ertelenmiş Gelirler	7.933

Kayıt Nu: 16, 17 ve 18 vasıtasıyla, işletmenin krediye ilişkin anapara ve faiz ödemesi kayda alınmış, diğer taraftan 2022 dönemine isabet eden faiz yükü ile teşvik geliri tahakkuk ettirilmiştir. Diğer taraftan bu kayıtlar yoluyla, ilgili tüm hesaplar kapatılmış olmaktadır.

16	26.11.2022	Diğer Finansal Yükümlülükler	105.000		Finansal Durum (26.11.2022)	Pasif
		Kasa / Bankalar		105.000	Diğer Finansal Yükümlülük	0
17	26.11.2022	Finansman Giderleri	12.464		Borç Reeskontu (-)	0
		Borç Reeskontu (-)		12.464	Ertelenmiş Gelirler	0
18	26.11.2022	Ertelenmiş Gelirler	7.933			
		Devlet Teşviklerinden Gelirler		7.933		

Örnek uygulama kapsamında ikinci kayıtlama yaklaşımına uygun olarak yapılan yevmiye kayıtları böylelikle tamamlanmış olmaktadır.

İkinci kayıtlama yaklaşımı çerçevesinde yapılan yevmiye kayıtlarının sonucunda ilgili tarihlerde ortaya çıkan finansal durumları Tablo 14 yardımıyla göstermek yararlı görülebilir.

Tablo 14. Vade Süresi Boyunca Ortaya Çıkan Finansal Durumlar

Finansal Durum (26.11.2017)	Pasif Kalemler	Net Borç	Pasif Toplamı
Diğer Finansal Yükümlülükler	125.000	66.478	100.000
Borç Reeskontu (-)	(58.522)		
Ertelenmiş Gelir	33.522		
Finansal Durum (31.12.2017)			
Diğer Finansal Yükümlülükler	125.000	67.375	100.469
Borç Reeskontu (-)	(57.625)		
Ertelenmiş Gelir	33.094		
Finansal Durum (31.12.2018)			
Diğer Finansal Yükümlülükler	120.000	72.414	100.469
Borç Reeskontu (-)	(47.586)		
Ertelenmiş Gelir	28.055		
Finansal Durum (31.12.2019)			
Diğer Finansal Yükümlülükler	115.000	78.209	100.469
Borç Reeskontu (-)	(36.791)		
Ertelenmiş Gelir	22.260		
Finansal Durum (31.12.2020)			
Diğer Finansal Yükümlülükler	110.000	84.873	100.469
Borç Reeskontu (-)	(25.127)		
Ertelenmiş Gelir	15.596		
Finansal Durum (31.12.2021)			
Diğer Finansal Yükümlülükler	105.000	92.536	100.469
Borç Reeskontu (-)	(12.464)		
Ertelenmiş Gelir	7.933		
Finansal Durum (26.11.2022)			
Diğer Finansal Yükümlülükler	0	0	0
Borç Reeskontu (-)	0		
Ertelenmiş Gelir	0		

Net Borç: Finansal yükümlülükten borç reeskontunun düşülmesi suretiyle bulunan ve söz konusu borcun finansal raporlama tarihi itibarıyla bugünkü değerini (peşin değer) gösteren tutardır.

Pasif Toplamı: Örnek uygulama kapsamında finansal durum tablosunun pasif tarafında yer alan tüm kalemlerin toplamını göstermektedir.

Tablo 14’de sunulan bilgileri Tablo 4, Tablo 10 ve Tablo 12’de sunulan bilgiler ile karşılaştırarak değerlendirmek konunun bütünlüğünün daha iyi özümenebilmesi açısından faydalı olabilir. Nitekim Tablo 4 ve Tablo 10’da bize sunulan bilgiler, her iki farklı hesaplama yaklaşımının da finansal raporlama açısından aynı sonuçları ürettiğini bizlere göstermektedir. Ancak ikinci kayıtlama yaklaşımına başvurularak üretilen finansal durum tablolarında bu sonuçların görülebilmesi için diğer finansal yükümlülük ve borç reeskontu tutarlarının bir arada değerlendirilmesi gerekir. Nitekim bu durumu vurgulamak için Tablo 14’de “net borç” başlıklı sütun oluşturulmuştur.

4. SONUÇ

İlgili muhasebe standartlarında, devlet teşvikleri; belirli şartların sağlanması karşılığında kaynak transferi şeklinde işletmelere sağlanan devlet yardımları olarak tanımlanmaktadır. Belirli şartları sağlamak suretiyle, piyasa faiz oranından daha düşük bir faiz oranından devletten alınan krediler de devlet teşvikleri bağlamında BOBİ FRS’de düzenlenen ilke ve prensiplere tabidir. Ancak ilgili düzenlemelerin doğru bir şekilde anlaşılıp uygulanabilmesi için konunun bir uygulama örneği üzerinden değerlendirilmesine ihtiyaç duyulduğu düşünülmüştür.

Bu çalışmada, işlem anı itibariyle tüm performans şartlarını sağlamış olan bir işletmenin bir kamu kuruluşundan piyasa faiz oranından daha düşük faiz oranı üzerinden temin ettiği devlet teşviki niteliğindeki krediyi BOBİ FRS hükümleri çerçevesinde nasıl yorumlaması gerektiği konusunda bazı değerlendirme ve önerilerde bulunulmuştur. Bu çerçevede, giriş kısmında; çalışmanın kapsam, amaç, önem ve katkılarına ilişkin açıklamalar yer almaktadır. Kavramsal çerçeve başlığı altında, ilgili düzenlemeler çerçevesinde çalışma kapsamına giren mali nitelikteki olayların muhasebeleştirilmesinde dikkate alınması gereken iki boyut üzerinde durulmuştur. Bunlar; (1) kâr zarar tablosuna gelir ve gider yazılması gereken tutarların tespiti, (2) gelir ve gider yazılacak tutarların hangi muhasebe dönemleriyle ilişkilendirilmesi gerektiğidir. Çalışmanın omurgasını; konuyla ilgili olarak geliştirilmiş hipotetik uygulama örneğine ilişkin hesaplama ve kayıtlama yaklaşımlarına ilişkin çözümler oluşturmuştur. Bu kapsamda, ilgili alt bölümlerde, BOBİ FRS’nin gereklerini karşılayabilecek iki farklı hesaplama ve kayıtlama önerisinde bulunulmuştur. Öneri konusu yapılan iki farklı hesaplama yaklaşımı da muhasebe standartlarıyla ilgili uygulamalı çalışmalarda kullanılabilecek niteliktedir. Ancak uygulayıcılar açısından hangi hesaplama yaklaşımının daha kullanışlı olacağı hakkında bir fikir ileri sürmek ve bunu mantıksal bir temele oturtmak mümkün olmamıştır. Diğer taraftan, konunun bu boyutunun, muhasebe programı tasarlayanların bakış açısıyla değerlendirilmesi gereken bir husus olduğu da düşünülebilir.

Çalışma amacı çerçevesinde, hipotetik bir uygulama örneğinden yararlanılmış olması önemlidir. Zira, bu sayede, literatürde üzerinde pek durulmamış spesifik bir konuya ilişkin olarak tasarlanmış alternatif çözüm önerileri içeren bir örnek geliştirilmiştir. Diğer taraftan böyle bir örnek sayesinde; çalışma konusu daha etkili bir şekilde anlatılarak somutlaştırılmış ve finansal raporlama boyutuyla ilgili analiz ve değerlendirmeler yapılabilmektedir. İlgili duyan araştırmacılara, bu çalışmanın sınırları dışında kaldığından dolayı burada üzerinde fazla durulamamış bir konu üzerinden çalışma yapma önerisinde bulunulabilir. Şöyle ki; işlem tarihi itibarıyla gelecekte herhangi bir şartın sağlanmasını gerektiren devlet teşviki niteliğindeki kredilerin BOBİ FRS çerçevesinde nasıl yorumlanması gerektiği konusunda değerlendirmeler içeren bir çalışma yapılabilir. Ancak böyle bir çalışma için geliştirilecek uygulama örneğinde, performans şartlarının sağlanmış olması halinin kredi temin tarihi itibarıyla içinde bulunulan muhasebe döneminden sonra gerçekleşmiş olması gerekir. Ayrıca, performans şartlarının sağlanmış olduğu tarih itibarıyla, kredinin vadesine kalan süreye isabet eden en az iki muhasebe döneminin daha bulunması uygun olacaktır.

KAYNAKÇA

- BOBİ FRS, “Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı”, Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu, <http://www.kgk.gov.tr/>, (Erişim Tarihi: 09. 02. 2018).
- Ertaş, F. C., İ. Çidem ve R. Çiğdem. 2017. “Tarımsal Teşviklerin TMS 20 ve TMS 41 Kapsamında İncelenmesi,” Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, 19 (3).
- Harrison Jr., W. T., C. T. Horngren, C. W. Thomas ve T. Suwardy. 2014. Financial Accounting– International Financial Reporting Standards, Pearson, Harlow, England.
- Özbirecikli, M., İ. Kıymetli Şen ve K. Tüm. 2017. BOBİ FRS, 1. Baskı, Detay Yayıncılık, Ankara.
- TFRS 9, “Finansal Araçlar (2017 Sürümü)”, Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu, <http://www.kgk.gov.tr/>, (Erişim Tarihi: 09. 02. 2018).
- TMS 20, “Devlet Teşviklerinin Muhasebeleştirilmesi ve Devlet Yardımlarının Açıklanması”, Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu, <http://www.kgk.gov.tr/>, (Erişim Tarihi: 09. 02. 2018).